

Виріжок Вікторія Дмитрівна,
курсант 4 курсу факультету
для підготовки фахівців для
підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри цивільного права та
процесу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ЯК ОДИН З ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗЛОЧИНУ

Осучаснення економічної сфери суспільного життя України, її направленість на європейські стандарти зустрічає деякий супротив з боку частки населення, що вбачає шляхи обходу законних шляхів збагачення, тому існує тенденція зростання рівня економічної злочинності. Явище «відмивання грошей» стало досить розповсюдженим оскільки тісно пов'язано з діловим середовищем, контроль якого здійснити вкрай важко. Використання якого можна зустріти при проведенні незаконних операцій з торгівлі зброєю, наркотиками, фінансування тероризму, розповсюдження зброї масового знищення. Статистичні дані дають змогу пересвідчитися, що процес боротьби з даним економічним злочином набирає обертів: Національним банком України було вжито заходів впливу до 12 банків станом на початок 2018 рік, в свою чергу, у 2014 році банками було отримано 94 таких штрафів, отже, існує тенденція зменшення проявів порушення фінансового законодавства[4]. Викоренити «відмивання грошей» та інших видів економічних злочинів – складний процес, який потребує детального аналізу та якісного підходу до розробки законодавства, з урахуванням міжнародних стандартів та інструментарію, а також детальне дослідження та подальше внесення законодавчих змін.

Метою нашого дослідження є з'ясування сутності економічного злочину «відмивання грошей», здійснення моніторингу та узагальнення можливих шляхів подолання негативних фінансово-економічних наслідків, а також врахування міжнародного досвіду при організації боротьби та розслідування таких злочинів.

Актуалізуючи необхідність дослідження питань легалізації

(відмивання) доходів, що є новим напрямом наукового пошуку, відзначимо дослідників, які присвятили низьку робіт вивченню проблемних питань: М.Л. Доля, М.І. Мельник, О.О. Глущенко, С.А.Буткевич, О.В. Капліна, А.В. Новікова, П.П. Андрушенко та ін.[5]

І. М. Гаєвський відзначає роль міжнародних організацій у протидії «відмивання грошей», зокрема діяльність Групи з розробки з відмивання грошей та фінансування тероризму (FATF), які визначають міжнародні стандарти організації такої боротьби: рекомендації FATF. Зазначені положення містять в собі відповідні положення, а також визначено обов'язки суб'єктів, які працюють на фінансових та нефінансових ринках – додаткові заходи щодо політичних осіб[1, с. 78].

Тлумачення поняття «легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом» знайшло своє відображення у Кримінальну кодексі України, починаючи з 2001 року, відповідно до ст. 209 – це вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Це спричиняє низку негативних наслідків, що має вплив на розвиток національної економіки. Зокрема, О.О. Глущенко було узагальнено такі: втрати для жертви (предикатного злочину) і вигоди для злочинця; створення споживання та заощаджень; спотворення інвестицій; недобросовісна конкуренція; зміни в імпорті та в експорті; зміни у виробництві, доходах і зайнятості; репутаційні ризики країни та зміни у прямих іноземних інвестиціях та потоках капіталу; вплив на показники економічного зростання [2, с. 120].

На державному рівні законодавець закріпив норми та шляхи вирішення даної проблеми, що знайшло своє відображення у низці нормативно-правових актів, безпосередньо це Закони України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», «Про банки і банківську діяльність», «Про засади державної антикорупційної політики в Україні» (Антикорупційна стратегія) на 2019-2023 роки», Кримінальний Кодекс України, а також положення щодо діяльності спеціальних уповноважених суб'єктів: органи Національної поліції України; Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Державне бюро розслідувань; Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів; Вищий антикорупційний суд.

Як відзначає Л. М. Кашпур, легалізація доходів найчастіше знаходить свій прояв у діяльності організованих злочинних груп, що ускладнює розслідування таких злочинів, оскільки вони є латентними й злягоджено організовані від соціального контролю, тому досить успішні у реалізації [3, с. 105].

Таким чином, здійснивши короткий аналіз з тлумачення поняття «легалізації (відмивання) доходів», окреслення повноважень, спеціально-уповноважених органів на боротьбу такими економічними злочинами, та встановлення наслідків, можемо підбити підсумки щодо небезпечності даного злочину для національної економіки та безпеки загалом. Вартує зазначити, що дана проблема потребує подальшого дослідження та розроблення новітніх засобів щодо виявлення та протидії негативним економічним проявам у всіх сферах суспільного життя.

Бібліографічні посилання:

1. Гаєвський І. М. Відмивання коштів і корупція: співвідношення та аналіз взаємозв'язків. Публічне право: наук.-практ. юрид. журн. Київ, 2014. № 3. С. 78-84.
2. Глуценко О. О., Райхерт Х. Я. Наслідки відмивання нелегальних доходів для фінансово-економічної безпеки України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр..Вип. 2. Харків, 2014. с. 115-124.
3. Кашпур, Л. М. Протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Інвестиції: практика та досвід: наук.-практ. журн.(№ 3). Київ, 2018. с. 103-106.
4. Посібник по протидії відмиванню грошей в Україні. Evris Law Firm LLC.: веб сайт. URL: <https://evris.law/uk/stattja-posibnik-po-protidii-vidmivannju-groshej-v-ukraini/>. (дата звернення 21.10.2020)
5. Халін О.В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 244 с.